

REALIZEM

Evropski realizem je nastal iz odpora proti romantičnemu dojemanju sveta in življenja. V ospredje je postavil stvarnost, dejanske življenjske razmere in človeka v njih. Razvijati se je začel leta 1830 v Franciji, Angliji, Rusiji, Nemčiji, na Norveškem in v drugih državah. Vrh je dosegel leta 18510, okrog leta 1870 pa se je že umikal novi romantiki. Še prej je v Franciji prešel v naturalizem.

REALISTIČNA KNJIŽEVNOST

Evropska družba 19. stoletja je dajala številne snovi za realistično ustvarjanje; glede na to, katere snovi so pisatelji izbirali in kakšen odnos sp do njih imeli, so se razvile različne smeri realizma: romantični, objektivni, socialni, poetični, psihološki, kritični, impresionistični. Vsem je skupno opisovanje stvarnosti, naravnega okolja, vsakdanjega življenja, družbe v resnični podobi, posameznika v odvisnosti od objektivnih razmer; subjektivnost je podrejena objektivnosti, ni pretiranega čustvovanja in idealizacije. Tudi jezik je postal bolj realističen.

Predstavniki:

Francija: Honore de Balzac, Gustave Flaubert

Rusija: Nikolaj Vasiljevič Gogolj, Lev Nikolajevič Tolstoj, Fjodor Mihajlovič Dostojevski

Anglija: Charles Dickens

Norveška: Henrik Ibsen

Epika:

Realizem se je najbolj uveljavil v epiki in dramatik, najmanj pa v liriki. Pripovedna proza je omogočila realistično opisovanje zunanjega sveta, okolja dogodkov in oseb. Pisatelji so podrobno pripovedovali tudi o notranjem življenju književnih oseb. Najbolj sta se razvila roman in novela. Med romani so nastali novi tipi, kmečki, vojni, socialni. Pogosto so zelo obsežni in se lahko povezujejo v cikle. V zgodnjih realističnih romanih je pripovedovalec največkrat vsevedni ali avktorialni, kasneje pa prehaja v personalnega.

Novele se zgledujejo po klasični noveli, pozornost je namenjena posamezniku in družbenim okoliščinam, v katerih živi; pridobijo nove motivne in slogovne poteze, kot sta fantastičnost in grotesknost.

GUSTAVE FLAUBERT

GOSPA BOVARY

(1857)

Snov:

Snov romana je življenje glavne književne osebe. Mnogi raziskovalci Flaubertovega ustvarjanja trdijo, da je glavna junakinja resnično živela in da je Flaubert opisal njeno resnično življenje. Prav tako so deljena mnenja, da je pisatelj v glavni junakinji pripovedoval o sebi in o svojem življenju, ki sta ga neprestano spremljala bolezen in smrt.

Zgodba:

Glavna književna oseba romana je Ema Rouault. Mladost preživi pri nunah, kjer se tudi šola. Veliko bere in sicer romantične romane. Življenje si predstavlja kot v romanih: romantično, želi si ljubezni, iskrenosti, dvorjenja, sreče, razburljivega življenja. Poroči se s podeželskim zdravnikom Charlesom Bovaryjem, vendar se kmalu začne dolgočasiti. Charles obožuje ženo, vendar je sčasoma vse manj pozoren do nje, od življenja ne pričakuje ničesar več. Ema zboli, zato se preselita v drugo mesto. Tudi rojstvo hčerke Bertke Eme ne zapolnjuje. Spozna prvega ljubimca Leona. Zveza je najprej platonska, na podeželskem shodu spozna drugega ljubimca Rodolpha. Strastna zveza traja vse do odločilnega trenutka-odločitve o pobegu. Takrat se Rodolphe prestraši in Emo zapusti. Pravzaprav jo samo izkoristi. Ema še bolj zboli. Kasneje ponovno sreča Leona in zveza se ponovno začne. Nekaj časa je srečna, vendar v sreči pretirava v vsem. Leona preveč utesnjuje, ga nadzira, spreminja po svojih zamislih, on pa se temu ne zna upreti. Ema se zadolžuje, grozi ji rubež, nihče ji ne posodi denarja, ne vidi izhoda. Ko jo zavrne tudi Rodolpho spozna, da si mora pomagati sama. Ema se odloči za samomor-pri lekarnarju Homaisu kupi strup za podgane in po enem tednu umre. Charles

do svoje smrti žaluje za Emo, hčero Bertko vzame k sebi teta in jo zaposli v predilnici.

Čas:

Roman se dogaja v 19 stoletju. Začne se z opisom Charlesove mladosti, nato poroke z Emo in njunega skupnega življenja.

Prostor:

Roman je zgrajen tridelno: prvi dogajalni prostor je Tostes, kjer je v ospredju Charles, drugi kraj je Yonville de l'Abbaye, tu je v ospredju zveza Eme z Rodolphom, tretji kraj dogajanja pa je Rouen ki ga zaznamuje zveza z Leonom.

FJODOR MIHAJLOVIČ DOSTOJEVSKI
ZLOČIN IN KAZEN
(1866)

Zgodba:

Raskolnikov se odloči, da bo umoril staro, zoprno oderuhinjo Aljono Ivanovno, ki vodi zastavljalnico. V neki beznici po naključju spozna Marmeladova in njegovo bedno življenje: vdal se je alkoholizmu in od hčerke Sonje vzel zadnji denar za pijačo. Bolni ženi je ukradel denar, zastavil službeno obleko, izgubil delo, Sonja pa je postala celo prostitutka, da bi pomagala mačehi in njenim lačnim otrokom. Potem, ko je spoznal Marmeladova, se Raskolnikov prepriča, da je njegov načrt za umor starke upravičen in potreben. Prej je namreč podvomil v smiselnost svoje zamisli. Po naključju izve, kdaj bo oderuhinja sama doma in tudi to razume kot usodo, kot znak da ravna pravilno. Ubije Aljono Ivanovno, ker pa se njena sestra Elizaveta prej vrne z obiska, ubije tudi njo. Po umoru obeh stark, začne Raskolnikova peči vest: sprašuje se, ali je storil prav, ali je imel res pravico, obračunati z zajedasko ušjo. Je on res tisti nadčlovek, za katerega ne veljajo nobeni zakoni? Breme umora postane pretežko. V obupu in osamljenosti se izpove Sonji Marmeladovi. Ta mu svetuje, naj se preda oblastem in prizna umor. Obsodijo ga na prisilno delo v Sibiriji. Nase prevzame vso krivdo in trpljenje. Vse bolj se zaveda da ni ubil le stark, ampak samega sebe. Kljub popolni razklanosti, se Raskolnikov zaljubi v Sonjo, ki ga spremlja v Sibirijo in se tako simbolično vrne v življenje.

Oznaka glavne osebe:

Glavna oseba romana je Raskolnikov. Je nadarjen študent, a reven, stalno v dolgovih, je tudi živčno raztresen. Meni, da se ljudje delijo na večvredne, močne Napoleone in manjvredne (čredo), ki ubogajo drugim pa vladajo. Čuti se poklicanega, da obračuna z nemoralnimi paraziti družbe, ušmi. Ugotoviti hoče, kam spada v svetu brez Boga in etičnih norm. Po drugi strani je kot otrok-zanj so edino otroci neomadeževani in pravični- nemočno se zjoči ob usodi druge pomembne književne osebe Sonje Marmeladove.

Kraj in čas dogajanja:

Roman-tragedija se dogaja v Peterburgu. Osrednji dogodek je en sam, zato se zgodi v nekaj poletnih dneh. Pripravam na umor je namenjen prvi del romana, psihološki realizem pa je najbolj razviden v nadaljevanju (v naslednjih petih poglavjih), ko Raskolnikov po umoru doživlja bitko, z lastno vestjo in samim seboj.